

Măng Đầu Mùa

VÕ HOÀNG

Có lẽ con bé nghĩ rằng từ đây tới nhà, hết lối mòn này thế nào cũng bắt được một chú chuồn chuồn nên vừa bước qua cây cầu ván đã mọc vội chiếc lọ cầm sẵn ở tay, chiếc lọ bé vừa nhạt được ở cổng trường. Sáng nay, trời có chút nắng ấm như chia cùng bé một chút niềm vui.

Sao con đường mòn đẹp lạ lùng! Cho tới những hòn đá cuội thường ngày dơ bẩn, đáng ghét đến độ bé phải tránh né và đi trên lề cỏ bắt chập phân bò, hôm nay bỗng được nhuộm ướt đẫm sương và chiếu ngời dưới nắng sớm. Bé nhạt vội một mẩu đá tròn dẹp và vàng như chiếc kẹo cam cho vào lọ, “để chút nữa chuồn chuồn đậu...”

“Thầy mày cũng nghĩ hả Hiền?”

Con bé thoáng giật mình, thằng Tề từ đằng sau sấn đến ôm chầm lấy vai bé, nó thờ hồn hên rồi tiếp:

“Cô tao cũng nghĩ, thầy hiệu phó biểu chiều nay mỗi đứa đem vô một cái bao để xuống bãi lấy cát về đổ sân trường. Tao thấy thầy mày dắt xe đạp, cột tới ba cây cuốc.”

Con bé vùng khỏi tay thằng Tề:

“Đừng! Mày đi sau tao, để tao bắt một con chuồn chuồn,” bé vừa nói vừa cho chiếc lọ vào túi.

“Để làm gì? Mày về đào trùng, chút nữa tao với mày chun rào qua trường chệch câu cá. Bữa qua thằng Hợi câu được một con cá trê bự lắm, với hai con cá rô nhỏ.”

“Nội tao hồng cho đâu!”

Thằng Tề đứng sựng lại, cụt hứng. Lâu lắm nó mới chầm chậm bước theo sau con bé. Vài con chuồn chuồn kim bay nhớn nhợ nhưng không con nào chịu đậu thành ra con bé có vẻ chán và đi hơi nhanh. Những đám mưa từ tuần trước vẫn còn làm đọng nước từng khoảng dưới con mương chạy dài theo lối mòn. Con bé biết mình cũng sẽ chỉ đứng nhìn thôi khi có chú chuồn chuồn nào đậu trong khoảng đó. Đột nhiên, con bé cảm thấy rõ ràng thằng Tề tới làm phiền mình quá và không giúp gì được, bé quay phắt lại:

“Mày trả lại tao cái nút ve bữa trước mương.”

Đi được thêm mấy bước, thằng Tề lại giựt mình, trợn trừng đôi mắt. Nó nhận ra con bé hôm nay hơi lạ lạ nên không nói mà chỉ kịp đứng ngơ mắt nhìn, dáng dấp thiếu nã. Con bé hối hận ngay, nhỏ giọng:

“Chiều đi vô trường, mày ghé qua nhà tao, kêu tao đi với nghe.” Xong, bé nhìn thẳng vào mắt thằng Tề.

“Tao kiếm nút ve hoài, hồng có. Tao đên cho mày hai cái lon sữa, vài bữa làm bo bo qua trường chệch thả.”

Con bé lại quay đi. “Trường chệch, trường chệch hoài, đã biểu Nội hồng cho qua đó!”

Lúc trước một lần, mon men dọc hàng rào trường câu cá dẫm phải kềm gai, vết thương làm độc cả tháng mới hết. Bé khóc vì đau, rồi Nội khóc vì thương bé, thằng Tề đâu có biết chuyện đó!

Con đường mòn như dài thêm ra, hai đứa không nói gì thêm nữa. Tỉnh thoảng thì hay có chuyện “không lành” với nhau như vậy. Thường thì mỗi buổi sáng, con bé thức dậy và ra đường sớm hơn. Bé phải đợi một lát thằng Tề mới lù lù tới rồi y như, nó kiếm đủ chuyện nói để mong con bé quên rằng nó tới trễ. Bé thật sự không dám

giận thằng Tề nữa, vì nhiều lần rồi, con đường dài nửa tiếng đồng hồ đến trường mà không được nói chuyện với ai, bé buồn cả ngày hôm đó. Vậy mà hôm nay, bé thấy ghét nó quá.

Tới ngã rẽ, thằng Tề vụt chạy nhanh lướt qua con bé, nó quay vòng một cánh tay: “Chút nữa tao qua đây.”

Con bé không thèm lên tiếng, đi nhanh hơn. Tới cổng rào, con bé móc chiếc lọ đặt lên cây trụ xi măng với vẻ hần học, tháo nút. “Thằng Tề này, làm người ta không bắt được con chuồn chuồn nào hết. Chiều nay thế nào cũng... hông thèm nói chuyện.” Bé dùng chân đạp cửa cổng sắt rỉ sét trong một điệu bộ nghịch ngợm và bước thẳng về phía hàng chùm ruột, khòm người nhặt những trái còn tốt nhất cho vào túi rồi lững thững bước. Ngang qua cây mận, bé đưa tay đập phành phạch vào những nhánh lá ve ra cạnh đường. Bao nhiêu bụi bọ lúc này tan biến, con bé cảm thấy cây lá xôn xao. Từ bụi hoàng điệp tới hàng tứ quý, rồi đám mẫu đơn, tất cả như vẫy tay chào bé.

“Nội ơi! Nội thức chưa Nội?”

Con bé đang mở bung cánh cửa chốt ngưng tay. “Cửa bếp mở mà Nội không có trong nhà.” Con bé gọi lớn hơn:

“Nội ơi, Nội!”

“Ngoài này nè, Hiền. Con trốn học hay thầy nghĩ?”

“Nội ở đám bù ngọt mà này giờ không thấy.” Con bé lôi ra một trái chùm ruột đưa lên miệng thổi vài hơi cho sạch cát bụi, bỏ vào miệng.

“Thầy nghĩ, Nội!”

Bé sà xuống cạnh ông cụ, hớn hở và không nhìn thấy ông cụ thoáng cau mày. Ông lầm bầm:

“Tuần này nghỉ hết ba ngày.”

“Mà chiều nay con cũng vô trường. Thầy biểu đi lấy cát. Nội đổ khoai ra cho con lấy cái bao, nghe.”

Ông cụ im lặng một chốc, thờ ơ:

“Hiền nè, con còn nhớ đường đi qua nhà ông bác Tư không? Nội nhớ đã dắt con đi hai ba lần rồi.”

“Nhớ, Nội,” con bé nhanh nhẩu. “Đường đi qua chợ cá, tới cầu ngang quẹo mặt, đi dọc theo mé sông, đi khỏi mấy đám cây, gần cái lạch. Nhà ông Bác có nhiều dứa, con biết.”

“Ờ! Nhưng mà ăn cơm xong hãy đi, không có con đói. Đây qua nhà ông bác Tư xa lắm đó. Con vô bằm khoai trộn nửa chén gạo bắc lên bếp, ông đi bẻ đậu bắp chút nữa hấp.”

“Ăn với tương nữa, hả Nội?”

Không cần chờ nghe trả lời, con bé đứng dậy đi liền. Được vài bước, bé co một chân, nhảy cò cò lên những chiếc lá khô vương vãi khắp mặt đất. Ông cụ ngoái nhìn theo cố nén một tiếng thở dài.

Tội nghiệp con bé, mười một tuổi đầu đã phải cáng đáng nhiều thứ việc. Ông thương cháu nhưng không làm sao khác hơn được. Những ngày mùa nắng, còn có thể đi làm kiếm thêm ít tiền, ông ra đi từ sớm khi con bé hãy còn ngủ, để lại nhà trăm thứ việc như một kiểu buông xuôi, con bé đi học về thì lần lượt làm hết. Đêm về nghe con bé tự khoe, nào là “con giặt hết hai bộ đồ của Nội,” nào là “con chùi cái ấm nước bóng như mới mua,” nào là “lúc này con gánh mỗi đầu được hơn nửa thùng nước.” Con bé tưới cây không sót một gốc, không bỏ một buổi suốt mùa nắng. “Nội thấy hông, mấy chậu lan của Nội trưa nắng mà không héo lá, còn đâm đọt thêm nữa.”

Bằng cái sức lực đã quá tuổi lao động, ông cụ làm đủ thứ công việc suốt hai ba năm nay mà chưa lần nào dám nghĩ sẽ mua cho con bé một món đồ chơi. Con bé cũng biết “nội Nội mua gạo không, cũng đã hết tiền rồi.” Con bé cũng biết “có dư, Nội trả dần dần cho bà Di Tư, để thiếu hoài kỳ lắm.” Con bé biết gần hết những thứ mà thỉnh thoảng vui miệng, ông cụ thổ lộ một cách cởi mở, không dè dặt đối với một đứa bé về những khó khăn đang gặp. Ông cụ chỉ nghĩ một điều, ít ra con bé cũng là người để ông tâm sự và độc nhất trong nhà này.

Nhưng con bé không thể biết được một điều, bắt đầu từ mùa mưa này, ông cụ sẽ không còn đủ sức làm thêm bất cứ công việc gì để kiếm ra tiền. Ông lo nghĩ mãi một chuyện và ân hận trước đây đã không đánh liều mua cho con bé “hoặc là một con búp bê, hoặc là một đôi guốc bông” như con bé thường ao ước, mỗi món giá bằng bốn ngày công đi làm.

Trong một trường hợp nào đó, khi mà tâm tư vừa trải qua một sự giày vò, xao động, ông mới chợt nghĩ đến thằng con và hai đứa cháu trai ở một nơi xa lắc, ông không mừng rỡ tượng ra được nó nằm từ hướng nào trong căn nhà buồn thảm – theo ông nghĩ – này. Gần ba năm, con bé lớn lên với cái chăm sóc vá víu của ông sau những công việc mệt nhọc và những cơn bệnh theo hạn kỳ hành hạ. Nhiều lần, ông chịu không thể giải thích thế nào cho con bé hiểu được sự vắng mặt của cha mẹ và hai em nó. “Hai em còn nhỏ phải theo cha mẹ, con lớn ở nhà với Nội, nấu ăn cho Nội ăn chớ!” Con bé không quen thắc mắc nên không hỏi tiếp. Đôi lúc nó thờ ơ, “Ở chỗ hai em Kha chắc nhiều đồ chơi lắm...” Xong nó đâm ra bực mình với thằng Tề thỉnh thoảng sang chơi, nó giữ gìn thật kỹ các món đồ, từ cái cân tay bằng nhựa đến mấy món dùng nấu bếp bằng nhôm đã xám xịt, dơ bẩn. Thằng Tề bỏ lạc mất của nó một món, nó biết ngay.

Ông cụ thở dài chống hai tay vào gối uể oải đứng gượng dậy. Sự mệt mỏi của một ngày mới giờ này đã bắt đầu lấn vào người ông.

“Cơm bắt đầu sôi rồi, Nội ơi. Nội đem đậu bắp vô đi.”

“Con đây nắp lại đi. Nội thấy đậu còn non quá, bẻ uổng lắm, nên thôi.”

Con bé bỗng phác giác ra ông cụ đang bị chứng mệt đuối lâu nay vẫn thường hành hạ. Mặt ông tái xanh và hai tay buông thõng xuống, con bé hết hoảng:

“Nội vịn vô con, Nội vô nhà nằm đi.”

Vịn làm sao được, để hai ông cháu lăn đùng ra đó à? Ông cụ nhếch môi như muốn nói điều gì lại thôi. Con bé chạy bay vào nhà, dọn thật nhanh chiếc ghế bố xếp ở một chỗ thoáng nhất. Ông cụ ôm chầm lấy bé và ngồi phịch xuống ghế.

“Con ăn cơm xong nhanh, đi ngay qua nhà ông bác Tư nói với ông kiếm cây thuốc cho Nội, nói vậy là ông bác biết.”

“Dạ. Nhưng mà chưa có gì... ăn hết, Nội.”

Ông cụ nín bật, ông quên phắt đi điều đó. Dù sao thì con bé cũng để ý và nghĩ tới những món ăn thường ngày, vì hình như hồi này con bé ngán ngẩm các món lá cây, đậu trái luộc chín... Nhưng biết làm sao hơn?

Còn bụi măng tre sau nhà! Ông cụ nhắm nghiền đôi mắt lại. Đã một mùa mưa qua, ông không đủ can đảm chừa lại một mụ măng nào để kéo dài đời sống cho bụi tre. Từ lúc thức ăn trở thành một thứ nhu yếu phẩm độc nhất, mỗi mụ măng tre bán đi được giá bằng nhiều ngày làm việc và những ngày ông phải nằm bệnh, ông đem nó thế vào khoảng thiếu hụt đó. Bụi tre qua một năm bị đẽo gọt hết mầm sống, già đi trông thấy. Mùa này thì ông cụ nhất định “ít nhất cũng chừa cho nó ba mụ lên cây, không có nó chết, nhất là mụ măng đầu mùa...”

“Con đi hén, Nội. Chút nữa thằng Tề qua, Nội nói nó chờ con về rồi vô trường luôn, nghe Nội. Con lấy dép Nội mang nghe, trưa nắng nóng chân lắm.”

Con bé không biết vô tình hay cố tình, không nhắc lại món ăn cho buổi trưa này. Thật ra là buổi cơm của bé, vì Nội bệnh, không ăn được cho đến chiều. Bé biết thế. Ông cụ bắt chợt thở dài:

“Hiền nè, khỏi đi ông bác Tư con, mai mốt cũng được.”

Con bé hơi chút ngạc nhiên:

“Sao vậy, Nội?”

“Con ra lấy cây dao găm Nội để cạnh thùng củi, lên bụi tre cắt cái đọt măng non, cái măng lớn nhất. Đừng sấn dưới gốc, nghe con, chỗ đó già cứng lắm con sấn không nổi đâu, ở trên đọt thôi, mai mốt Nội mạnh, Nội cắt phần còn lại.”

“Xào ăn hả Nội?” Con bé hí hửng. “Măng đầu mùa, chắc ngon hả Nội?”

Con bé quay đi, không thấy ông cụ cố ngồi gượng dậy nhìn theo bóng dáng gầy guộc của con bé, tay lăm lăm chiếc lưới lê, kỷ vật của thằng con để lại đi nhanh về phía sau nhà. Ông chép miệng:

“Đã đến lúc không làm sao khác hơn được, đành vậy!”

Ông hết muốn nghĩ gì thêm và nhắm nghiền đôi mắt mệt mỏi lại, vẫn không cảm thấy lòng thư thái.

Võ Hoàng

Nguồn: <https://gocbebentroi.wordpress.com/2011/06/22/mangdaumua/>

www.vietnamvanhien.org

